

Kwaliteitsvol onderwijs aan kinderen met ernstig meervoudige beperkingen

**Onderzoek uitgevoerd in opdracht van het
Departement Onderwijs & Vorming van de Vlaamse Overheid**

Bijlagen eindrapport

Promotoren:

Prof. dr. Bea Maes
Prof. dr. Elke Struyf
Prof. dr. Sara Nijs

Onderzoeksmedewerkers:

Emma Vanroye
Femke Vanden Bempt
Britt Jennen

Inhoud

Inhoud	I
Bijlagen	II
1 Search strings (hoofdstuk 1).....	II
2 Online survey: bevraging onderwijs-zorgsituaties (hoofdstuk 3).....	IV
3 Informatiebrief rekrutering (hoofdstuk 4)	VII
4 Interviewleidraden casestudies (hoofdstuk 4: voorbeeld situatie 2).....	XIV
5 Achtergrondvragenlijst interviews (hoofdstuk 4)	XXVIII
6 Demografische vragenlijst ouders (hoofdstuk 4)	XXX
7 Observatieleidraden casestudies (hoofdstuk 4).....	XXXI
8 Interviewleidraad kennismakingsgesprek ouders (hoofdstuk 7)	XXXIII
9 Informatiebrief rekrutering participanten casestudies (hoofdstuk 8)	XXXVI
10 Verkorte oproep rekrutering participanten case-studies (hoofdstuk 8)	XL
11 Tevredenheidsvragenlijst (hoofdstuk 8)	XLI

Bijlagen

1 Search strings (hoofdstuk 1)

1.1 Eric (OVID)

(education* OR curriculum OR learn* OR instruction* OR student* OR pupil* OR teach* OR class* OR course* OR school* OR "Academic Abilit*" OR "Student Abilit*" OR "Scholastic Abilit*").ab,ti.

AND

("Intellectual and motor disabilit*" OR "Intellectual and multiple disabilit*" OR "Multiple disabilit*" OR "Profound and complex disabilit*" OR "Profound developmental disabilit*" OR "Profound intellectual and multiple disabilit*" OR "Profound intellectual disabilit*" OR "Profound learning disabilit*" OR "Profound multiple disabilit*" OR "Severe developmental disabilit*" OR "Severe intellectual and multiple disabilit*" OR "Severe intellectual disabilit*" OR "Severe learning disabilit*" OR "Multiple impairment*" OR "Profound developmental impairment*" OR "Profound intellectual and multiple impairment*" OR "Profound intellectual impairment*" OR "Profound learning impairment*" OR "Severe developmental impairment*" OR "Severe intellectual and multiple impairment*" OR "Severe intellectual impairment*" OR "Severe learning impairment*" OR "Profound mental retardation" OR "Severe mental retardation" OR "Profoundly retarded" OR "Severely retarded" OR "Profoundly handicapped" OR "Severely handicapped" OR "Complex need*" OR "Complex support need*" OR "High support need*").ab,ti.

1.2 PubMed

("education*"[tiab] OR "curriculum"[tiab] OR "learn*"[tiab] OR "instruction*"[tiab] OR "student*"[tiab] OR "pupil*"[tiab] OR "teach*"[tiab] OR "class*"[tiab] OR "course*"[tiab] OR "school*"[tiab] OR "Academic Abilit*"[tiab] OR "Student Abilit*"[tiab] OR "Scholastic Ability"[tiab])

AND

("Intellectual and motor disabilit*"[tiab] OR "Intellectual and multiple disabilit*"[tiab] OR "Multiple disabilit*"[tiab] OR "Profound and complex disabilit*"[tiab] OR "Profound developmental disabilit*"[tiab] OR "Profound intellectual and multiple disabilit*"[tiab] OR "Profound intellectual disabilit*"[tiab] OR "Profound learning disabilit*"[tiab] OR "Profound multiple disabilit*"[tiab] OR "Severe developmental disabilit*"[tiab] OR "Severe intellectual and multiple disabilit*"[tiab] OR "Severe intellectual disabilit*"[tiab] OR "Severe learning disabilit*"[tiab] OR "Multiple impairment*"[tiab] OR "Profound developmental impairment*"[tiab] OR "Profound intellectual and multiple impairment*"[tiab] OR "Profound intellectual impairment*"[tiab] OR "Profound learning impairment*"[tiab] OR "Severe developmental impairment*"[tiab] OR "Severe intellectual and multiple impairment*"[tiab] OR "Severe intellectual impairment*"[tiab] OR "Severe learning impairment*"[tiab] OR "Profound mental retardation"[tiab] OR "Severe mental retardation"[tiab] OR "Profoundly retarded"[tiab] OR "Severely retarded"[tiab] OR "Profoundly handicapped"[tiab] OR "Severely handicapped"[tiab] OR "Complex need*"[tiab] OR "Complex support need*"[tiab] OR "High support need*"[tiab])

1.3 Web of Science

Search string Web of science: ("education*" OR "curriculum" OR "learn*" OR "instruction*" OR "student*" OR "pupil*" OR "teach*" OR "class*" OR "course*" OR "school*" OR "Academic Abilit*" OR "Student Abilit*" OR "Scholastic Ability")

AND

("Intellectual and motor disabilit*" OR "Intellectual and multiple disabilit*" [tiab] OR "Multiple disabilit*" OR "Profound and complex disabilit*" OR "Profound developmental disabilit*" OR "Profound intellectual and multiple disabilit*" OR "Profound intellectual disabilit*" OR "Profound learning disabilit*" OR "Profound multiple disabilit*" OR "Severe developmental disabilit*" OR "Severe intellectual and multiple disabilit*" OR "Severe intellectual disabilit*" OR "Severe learning disabilit*" OR "Multiple impairment*" OR "Profound developmental impairment*" OR "Profound intellectual and multiple impairment*" OR "Profound intellectual impairment*" OR "Profound learning impairment*" OR "Severe developmental impairment*" OR "Severe intellectual and multiple impairment*" OR "Severe intellectual impairment*" OR "Severe learning impairment*" OR "Profound mental retardation" OR "Severe mental retardation" OR "Profoundly retarded" OR "Severely retarded" OR "Profoundly handicapped" OR "Severely handicapped" OR "Complex need*" OR "Complex support need*" OR "High support need*")

2 Online survey: bevraging onderwijs-zorgsituaties (hoofdstuk 3)

Inleidend woord:

Deze bevraging kadert binnen een onderzoek op vraag van de overheid naar **kwaliteitsvol onderwijs aan kinderen met ernstig meervoudige beperkingen** (EMB). Bij de start van dit onderzoek peilen we bij scholen naar de manieren waarop er vorm gegeven wordt aan gecombineerde onderwijs- en zorgtrajecten voor deze kinderen. De bevraging omvat een oplisting van mogelijke onderwijs-zorgsituaties. We vragen u vooreerst telkens aan te duiden of de **betreffende onderwijs-zorgsituatie in uw school voorkomt**. In één school kunnen **meerdere onderwijs-zorgsituaties** voorkomen. Daarnaast vragen we **hoeveel kinderen met EMB** er bij benadering gebruik van maken. U hoeft geen exacte tellingen te doen, enkel bij benadering aan te geven hoe groot de groep van kinderen is die gebruik maakt van een bepaalde onderwijs-zorgsituatie.

Om verwarring te vermijden, definiëren we een aantal belangrijke begrippen uit de vragenlijst.

- **Kinderen met EMB** (ernstig meervoudige beperkingen): deze kinderen hebben beperkingen op meerdere domeinen van hun functioneren met name een combinatie van zeer ernstig verstandelijke, motorische, sensorische of gezondheidsproblemen.
- **TOAH (tijdelijk onderwijs aan huis)**: kinderen die door ziekte langdurig of kort opeenvolgende periodes niet op school aanwezig kunnen zijn en onder bepaalde voorwaarden recht hebben op 4 lestijden per week.
- **POAH (permanent onderwijs aan huis)**: kinderen die als gevolg van hun beperking niet in staat zijn om onderwijs te volgen in een school maar wel onderwijsbegeleiding aankunnen. Zij hebben onder bepaalde voorwaarden recht op 4 lestijden per week.
- Personeel aangesteld **binnen 'welzijn'**: we vatten 'welzijn' hier breed op. Dit kunnen voorzieningen zijn die ressorteren onder het beleidsdomein 'welzijn', alsook internaten en semi-internaten van het gemeenschapsonderwijs en privétherapeuten.

Inleidende vragen (invullen over alle vestigingsplaatsen heen):

- Naam school en type(s)?
 - Is er op uw campus/in de nabijheid ook een 'welzijns' aanbod (bv. MFC, MPIGO) en leg kort uit?
- Voor welk onderwijsniveau vult u deze vragenlijst in?
 - Basisonderwijs (kleuter- en lager onderwijs)
 - Secundair onderwijs
- Hoeveel kinderen zitten er op dit moment in de school (exacte cijfers geven)?
- Hoeveel kinderen met EMB zitten er op dit moment in de school (exacte cijfers geven)?
- Wie vult de vragenlijst in + functie?

Schematisch overzicht van de onderwijs-zorgsituaties

In de verschillende onderwijs-zorgsituaties wordt er een onderscheid gemaakt tussen kinderen met EMB die wel of niet naar een school voor buitengewoon onderwijs gaan. De belangrijkste vraag is of het aanvullend zorgaanbod georganiseerd wordt door personeel aangesteld binnen de school of binnen 'welzijn' en valt dit aanbod dan binnen of buiten de schooluren. In wat volgt zullen één voor één deze verschillende onderwijs-zorgsituaties voorgelegd worden. We vragen u telkens aan te duiden

of deze situatie voorkomt in uw school en hoeveel kinderen daar dan bij benadering gebruik van maken.

Situaties	Waar onderwijs?	Wanneer onderwijs-zorgaanbod?	Personeel aangesteld
Situatie 1	Buitengewoon <ul style="list-style-type: none"> • Voltijds • Deeltijds (+ TOAH of gewoon onderwijs) 	Tijdens schooluren	Binnen school
Situatie 2	Buitengewoon <ul style="list-style-type: none"> • Voltijds • Deeltijds (+ TOAH, dagopvang MFC of gewoon onderwijs) 	Tijdens schooluren	Binnen 'welzijn'
Situatie 3	TOAH/ POAH in zorgvoorziening <ul style="list-style-type: none"> • Individueel • Geclusterd in klasgroep 	4 lestijden/week	Binnen school
Situatie 4	TOAH/ POAH thuis	4 lestijden/week	Binnen school
Situatie 5	Extra: Buitengewoon	Buiten schooluren	Binnen 'welzijn'

Verschillende onderwijs-zorgsituaties

Situatie 1: Kinderen met EMB gaan naar een school voor buitengewoon onderwijs waar tijdens de schooluren (8u30-16u) geen aanvullend zorgaanbod vanuit 'welzijn' is. Komt deze onderwijs-zorgsituatie voor in uw school?

- Ja:
 - Hoeveel kinderen zitten voltijds in deze onderwijs-zorgsituatie?
 - Hoeveel van deze kinderen komen effectief voltijds naar school?
 - Hoeveel kinderen zitten deeltijds in deze onderwijs-zorgsituatie?
 - Hoeveel kinderen combineren deze situatie met TOAH?
 - Hoeveel kinderen combineren deze situatie met deeltijds onderwijs in een school voor gewoon onderwijs?
 - Andere combinatie: namelijk?
- Nee

Situatie 2: Kinderen met EMB gaan naar een school voor buitengewoon onderwijs en krijgen tijdens de schooluren (8u30-16u) een aanvullend zorgaanbod door personeel aangesteld binnen 'welzijn'. Er worden bijvoorbeeld begeleiders ingezet in de klas voor verzorging en activiteiten, therapeuten van MFC komen in de school, privétherapeut komt na een zware ingreep tijdelijk in de school, privétherapeut komt tijdens de schooluren aan huis bij een kind dat deeltijds naar school komt. Komt deze onderwijs-zorgsituatie voor in uw school?

- Ja:
 - Hoeveel kinderen zitten voltijds in deze onderwijs-zorgsituatie?
 - Hoeveel kinderen zitten deeltijds in deze onderwijs-zorgsituatie?
 - Hoeveel kinderen combineren deze situatie met TOAH ?

- Hoeveel kinderen combineren deze situatie met dagopvang in MFC?
- Hoeveel kinderen combineren deze situatie met deeltijds onderwijs in een school voor gewoon onderwijs?
- Andere combinaties: namelijk?
- Nee

Situatie 3: Kinderen met EMB gaan niet naar school en krijgen enkel een onderwijsaanbod vanuit TOAH/POAH in een zorgvoorziening. Komt deze onderwijs-zorgsituatie voor in uw school?

- Ja:
 - Kinderen met EMB krijgen enkel een individueel onderwijsaanbod TOAH/POAH in een zorgvoorziening?
 - Hoeveel kinderen met EMB krijgen enkel een **individueel onderwijsaanbod TOAH?**
 - Hoeveel kinderen met EMB krijgen enkel een **individueel onderwijsaanbod POAH?**
 - Kinderen met EMB zitten in een zorgvoorziening waarbij TOAH/POAH uren **geclusterd** ingezet worden voor een **klasgroep** (bv. inzetten van leerkrachten die in een MFC/voorziening een klasgroep hebben)?
 - Hoeveel kinderen met EMB zitten in deze onderwijs-zorgsituatie?
- Nee

Situatie 4: Kinderen met EMB gaan niet naar school en krijgen enkel thuis een individueel onderwijsaanbod vanuit TOAH/POAH . Komt deze onderwijs-zorgsituatie voor in uw school?

- Ja:
 - Hoeveel kinderen met EMB krijgen **thuis TOAH** ?
 - Hoeveel kinderen met EMB krijgen **thuis POAH** ?
- Nee

Situatie 5: Hoeveel van de kinderen met EMB krijgt aanvullend buiten de schooluren (dus woensdagnamiddag, vakanties, voor en na school) een structureel zorgaanbod door een actor uit 'welzijn'?

Extra vragen

Zijn er nog kinderen met EMB die nog geen plaats hebben in bovenstaand overzicht en omschrijf kort welke (combinatie van) onderwijs-zorgsituatie(s) dit is?

Hebt u weet van kinderen met EMB die niet zijn ingeschreven in een school voor buitengewoon onderwijs maar wel onderwijs lopen in het gewoon onderwijs met een IAC (individueel aangepast curriculum) en over hoeveel kinderen gaat dit?

3 Informatiebrief rekrutering (hoofdstuk 4)

3.1 Scholen

Deelname onderzoek: “Kwaliteitsvol onderwijs voor leerlingen met ernstig meervoudige beperkingen”

Beste meneer

Beste mevrouw

Bedankt voor uw interesse in dit onderzoek. Wij zijn Emma Vanroye en Britt Jennen, twee onderzoekers respectievelijk aan de KU Leuven en U Antwerpen en wij voeren een onderzoek uit onder supervisie van prof. dr. Bea Maes (KU Leuven), prof. dr. Sara Nijs (KU Leuven) en prof. dr. Elke Struyf (U Antwerpen). Wij doen onderzoek naar onderwijs- en zorgarrangementen voor leerlingen met ernstig meervoudige beperkingen.

Het onderzoek

Voor kinderen met ernstig meervoudige beperkingen (EMB) is het volgen van onderwijs in een school voor regulier of buitengewoon onderwijs niet evident. Verschillende factoren spelen hierbij een rol: (1) kindgerelateerde factoren, zoals de intensiteit en de complexiteit van hun noden en bijkomende medische problematieken en (2) contextgerelateerde factoren die te maken kunnen hebben met het gezin, de school en het beleid.

De voorbije jaren hebben scholen en zorgaanbieders diverse initiatieven genomen om onderwijs en zorg dichterbij elkaar te brengen in een geïntegreerd of complementair onderwijs- en zorgaanbod voor leerlingen met EMB.

Er is echter weinig geweten over hoe het onderwijs- en zorgaanbod in deze initiatieven concreet vorm krijgt. Dit onderzoek wil hieraan tegemoet komen en streeft volgende doelstellingen na: (1) het ontwikkelen van een toetsingskader met verwachtingen ten aanzien van een kwaliteitsvol en volwaardig onderwijs-zorg aanbod voor leerlingen met EMB, (2) een analyse van de huidige onderwijs-zorgsituatie voor leerlingen met EMB, (3) de implementatie van een concrete werkwijze om een geïntegreerd onderwijs-zorgplan te ontwikkelen en ten slotte (4) het formuleren van beleidsaanbevelingen ten aanzien van alle relevante actoren inzake een volwaardig onderwijsaanbod op maat in combinatie met de nodige zorg.

Wat gaan we doen?

Als onderzoekers verbonden aan de KU Leuven (Faculteit Psychologie en Pedagogische wetenschappen – Onderzoekseenheid Gezins- en Orthopedagogiek) en U Antwerpen (Faculteit Sociale Wetenschappen) voeren wij een onderzoek uit om meer te weten te komen over kwaliteitsvolle

onderwijs- en zorgarrangementen op maat van leerlingen met EMB. Daarvoor zijn we op zoek naar **professionals op schoolniveau (leerkrachten, therapeuten, orthopedagoog, directie) die gedurende een gesprek van 1-1.5 uur wat meer willen vertellen over het onderwijsaanbod van een specifieke leerling met EMB en de samenwerking met welzijn**. Meer specifiek zullen er twee gesprekken plaatsvinden: één gesprek met de directie en orthopedagoog en één groepsgesprek met de leerkrachten en therapeuten die op school rond de leerling met EMB werken. Daarnaast zal er ook een observatie van de specifieke leerling met EMB plaatsvinden, waarbij de onderzoeker deze leerling gedurende 2 dagen zal meevolgen (op school en in de zorgvoorziening). Tijdens de observatie zal er ook gekeken worden naar de interacties tussen deze leerling en zijn omgeving (leerkracht, therapeuten, klasgenoten,...). Voor de verdere analyse zal ook het individuele dossier van deze leerling opgevraagd en geanalyseerd worden.

Wat gaan we met uw gegevens doen?

Aan de hand van de gesprekken zal een gedetailleerde analyse gemaakt worden van het voortraject, de vormgeving en invulling van het onderwijs-zorgaanbod van de leerling. Deze informatie gecombineerd met informatie verzameld uit interviews met ouders, uit groepsgesprekken met professionals op zorgniveau, een analyse van het individueel dossier en het meevolgen van een leerling met EMB gedurende 2 dagen, laat ons toe om een beeld te krijgen van de vormgeving van de leef- en leeromgeving van de leerling en de onderwijsleerprocessen, de nagestreefde leerresultaten en de beïnvloedende factoren op organisatie- en beleidsniveau.

Deelname aan het onderzoek zorgt ervoor dat professionals op schoolniveau reflecteren over en zicht krijgen op de eigen werking, de eventuele knelpunten of juist de zeer sterke punten van de eigen organisatie.

Wilt u meedoen?

Deelname aan dit onderzoek is volledig vrijwillig. Als u mee wil doen, vragen we u contact op te nemen met de school. U zal dan het toestemmingsformulier toegestuurd krijgen. We vragen u dit toestemmingsformulier ten laatste de dag voor het interview ondertekend terug te bezorgen aan de onderzoeker. Dit kan via e-mail (emma.vanroye@kuleuven.be) of u kan het toestemmingsformulier ook ondertekend meebrengen op de dag van het interview. Als u zich tijdens het onderzoek bedenkt en toch niet meer mee wil doen, mag u altijd stoppen. U hoeft niet te vertellen waarom u niet (meer) mee wil doen. Er zijn verder geen risico's verbonden aan uw deelname.

Heeft u nog vragen?

Deze studie werd goedgekeurd door de Sociaal-Maatschappelijk Ethische Commissie (SMEC) van de KU Leuven. Als u klachten of opmerkingen heeft over dit onderzoek kan u contact opnemen met: smec@kuleuven.be

Mocht u nog vragen hebben, dan kan u contact met ons opnemen. Dit kan via e-mail: emma.vanroye@kuleuven.be en britt.jennen@uantwerpen.be

We danken u hartelijk voor uw bereidheid tot deelname.

Met vriendelijke groet,

Emma Vanroye en Britt Jennen

3.2 Zorgvoorziening

Deelname onderzoek: “Kwaliteitsvol onderwijs voor leerlingen met ernstig meervoudige beperkingen”

Beste meneer

Beste mevrouw

Bedankt voor uw interesse in dit onderzoek. Wij zijn Emma Vanroye en Britt Jennen, twee onderzoekers respectievelijk aan de KU Leuven en U Antwerpen en wij voeren een onderzoek uit onder supervisie van prof. dr. Bea Maes (KU Leuven), prof. dr. Sara Nijs (KU Leuven) en prof. dr. Elke Struyf (U Antwerpen). Wij doen onderzoek naar onderwijs- en zorgarrangementen voor leerlingen met ernstig meervoudige beperkingen.

Het onderzoek

Voor kinderen met ernstig meervoudige beperkingen (EMB) is het volgen van onderwijs in een school voor regulier of buitengewoon onderwijs niet evident. Verschillende factoren spelen hierbij een rol: (1) kindgerelateerde factoren, zoals de intensiteit en de complexiteit van hun noden en bijkomende medische problematieken en (2) contextgerelateerde factoren die te maken kunnen hebben met het gezin, de school en het beleid.

De voorbije jaren hebben scholen en zorgaanbieders diverse initiatieven genomen om onderwijs en zorg dichterbij elkaar te brengen in een geïntegreerd of complementair onderwijs- en zorgaanbod voor leerlingen met EMB.

Er is echter weinig geweten over hoe het onderwijs- en zorgaanbod in deze initiatieven concreet vorm krijgt. Dit onderzoek wil hieraan tegemoet komen en streeft volgende doelstellingen na: (1) het ontwikkelen van een toetsingskader met verwachtingen ten aanzien van een kwaliteitsvol en volwaardig onderwijs-zorg aanbod voor leerlingen met EMB, (2) een analyse van de huidige onderwijs-zorgsituatie voor leerlingen met EMB, (3) de implementatie van een concrete werkwijze om een geïntegreerd onderwijs-zorgplan te ontwikkelen en ten slotte (4) het formuleren van

beleidsaanbevelingen ten aanzien van alle relevante actoren inzake een volwaardig onderwijsaanbod op maat in combinatie met de nodige zorg.

Wat gaan we doen?

Als onderzoekers verbonden aan de KU Leuven (Faculteit Psychologie en Pedagogische wetenschappen – Onderzoekseenheid Gezins- en Orthopedagogiek) en U Antwerpen (Faculteit Sociale Wetenschappen) voeren wij een onderzoek uit om meer te weten te komen over kwaliteitsvolle onderwijs- en zorgarrangementen op maat van leerlingen met EMB. Daarvoor zijn we op zoek naar **professionals van zorgvoorzieningen waarmee de school samenwerkt (begeleiders, PAB's, therapeuten, orthopedagoog, directie) die gedurende een gesprek van 1-1.5 uur wat meer willen vertellen over het zorgaanbod van een specifieke leerling met EMB en de samenwerking met onderwijs**. Meer specifiek zullen er twee gesprekken plaatsvinden: één gesprek met de directie en de orthopedagoog van de zorgvoorziening en één gesprek met het multidisciplinaire team vanuit de zorgvoorziening dat rond de leerling met EMB werkt. Daarnaast zal er ook een observatie van een specifieke leerling met EMB plaatsvinden, waarbij de onderzoeker deze leerling **gedurende 2 dagen zal meevolgen** (op school en in de zorgvoorziening). Tijdens de observatie zal er ook gekeken worden naar de interacties tussen deze leerling en zijn omgeving (begeleiders, therapeuten, andere kinderen en jongeren in de leefgroep,...). Voor de verdere analyse zal ook het individuele dossier van deze leerling opgevraagd en geanalyseerd worden

Wat gaan we met uw gegevens doen?

Aan de hand van de gesprekken zal een gedetailleerde analyse gemaakt worden van het voortraject, de vormgeving en invulling van het onderwijs-zorgaanbod van de leerling. Deze informatie gecombineerd met informatie verzameld uit interviews met ouders; uit groepsgesprekken met professionals op schoolniveau; een analyse van het individueel dossier en het meevolgen van een leerling met EMB gedurende 2 dagen, laat ons toe om een beeld te krijgen van de vormgeving van de leef- en leeromgeving van de leerling en de onderwijsleerprocessen, de nagestreefde leerresultaten en de beïnvloedende factoren op organisatie- en beleidsniveau.

Deelname aan het onderzoek zorgt ervoor dat professionals op zorgniveau reflecteren over en zicht krijgen op de eigen werking, de eventuele knelpunten of juist de zeer sterke punten van de eigen organisatie.

Wilt u meedoen?

Deelname aan dit onderzoek is volledig vrijwillig. Als u mee wil doen, vragen we u contact op te nemen met de school. U zal dan het toestemmingsformulier toegestuurd krijgen. We vragen u dit toestemmingsformulier ten laatste de dag voor het interview ondertekend terug te bezorgen aan de onderzoeker. Dit kan via e-mail (emma.vanroye@kuleuven.be) of u kan het toestemmingsformulier ook ondertekend meebrengen op de dag van het interview. Als u zich tijdens het onderzoek bedenkt en toch niet meer mee wil doen, mag u altijd stoppen. U hoeft niet te vertellen waarom u niet (meer) mee wil doen. Er zijn verder geen risico's verbonden aan uw deelname.

Heeft u nog vragen?

Deze studie werd goedgekeurd door de Sociaal-Maatschappelijk Ethische Commissie (SMEC) van de KU Leuven. Als u klachten of opmerkingen heeft over dit onderzoek kan u contact opnemen met: smec@kuleuven.be

Mocht u nog vragen hebben, dan kan u contact met ons opnemen.

Dit kan via e-mail: emma.vanroye@kuleuven.be en britt.jennen@uantwerpen.be

We danken u hartelijk voor uw bereidheid tot deelname.

Met vriendelijke groet,

Emma Vanroye en Britt Jennen

3.3 Ouders

Deelname onderzoek: “Kwaliteitsvol onderwijs voor leerlingen met ernstig meervoudige beperkingen”

Beste ouder

Bedankt voor uw interesse in dit onderzoek. Wij zijn Emma Vanroye en Britt Jennen, twee onderzoekers respectievelijk aan de KU Leuven en UAntwerpen en wij voeren een onderzoek uit onder supervisie van prof. dr. Bea Maes (KU Leuven), prof. dr. Sara Nijs (KU Leuven) en prof. dr. Elke Struyf (UAntwerpen). Wij doen onderzoek naar onderwijs- en zorgarrangementen voor leerlingen met ernstig meervoudige beperkingen.

Het onderzoek

Voor kinderen met ernstig meervoudige beperkingen (EMB) is het volgen van onderwijs in een school voor regulier of buitengewoon onderwijs niet evident. Verschillende factoren spelen hierbij een rol: (1) kindgerelateerde factoren, zoals de intensiteit en de complexiteit van hun noden en bijkomende medische problematieken en (2) contextgerelateerde factoren die te maken kunnen hebben met het gezin, de school en het beleid.

De voorbije jaren hebben scholen en zorgaanbieders diverse initiatieven genomen om onderwijs en zorg dichter bij elkaar te brengen in een geïntegreerd of complementair onderwijs- en zorgaanbod voor leerlingen met EMB. Er is echter weinig geweten over hoe het onderwijs- en zorgaanbod in deze initiatieven concreet vorm krijgt. Dit onderzoek wil hieraan tegemoet komen en streeft volgende doelstellingen na: (1) het ontwikkelen van een toetsingskader met verwachtingen ten aanzien van een kwaliteitsvol en volwaardig onderwijs-zorg aanbod voor leerlingen met EMB, (2) een analyse van de huidige onderwijs-zorgsituatie voor leerlingen met EMB, (3) de implementatie van een concrete werkwijze om een geïntegreerd onderwijs-zorgplan te ontwikkelen en ten slotte (4) het formuleren van beleidsaanbevelingen ten aanzien van alle relevante actoren inzake een volwaardig onderwijsaanbod op maat in combinatie met de nodige zorg.

Wat gaan we doen?

Als onderzoekers verbonden aan de KU Leuven (Faculteit Psychologie en Pedagogische wetenschappen – Onderzoekseenheid Gezins- en Orthopedagogiek) en UAntwerpen (Faculteit Sociale Wetenschappen) voeren wij een onderzoek uit om meer te weten te komen over kwaliteitsvolle onderwijs- en zorgarrangementen op maat van leerlingen met EMB. Daarvoor zijn we op zoek naar ouders van leerlingen met EMB. Er zal **een interview (1-1.5uur) plaatsvinden waarin we het onderwijs-zorgaanbod dat uw kind momenteel krijgt, bevragen en peilen naar actuele drempels en hinderpalen**. Daarnaast zal er ook een observatie van uw kind plaatsvinden, waarbij de onderzoeker **uw kind gedurende twee dagen zal meevolgen** (in school en eventueel in de voorziening). Voor de verdere analyse zal ook het individuele dossier van uw kind opgevraagd en geanalyseerd worden. Er zal op voorhand gevraagd worden om het formulier geïnformeerde toestemming te ondertekenen.

Wat gaan we met uw gegevens doen?

Aan de hand van het interview zal een gedetailleerde analyse gemaakt worden van het voortraject, de vormgeving en invulling van het onderwijs-zorgaanbod van uw kind. Deze informatie gecombineerd met informatie verzameld uit groepsgesprekken met professionals op schoolniveau (en eventueel op zorgniveau) en de directe observatie van een leerling met EMB, laat ons toe om een beeld te krijgen van de vormgeving van de leef- en leeromgeving van uw kind en de onderwijsleerprocessen, de nagestreefde leerresultaten en de beïnvloedende factoren op organisatie- en beleidsniveau.

Deelname aan het onderzoek zorgt ervoor dat u meer inzicht krijgt in het meest passende onderwijs- en zorgaanbod voor uw kind met EMB. Het interview biedt kansen om uw ervaringen te delen rond het huidige aanbod dat uw kind krijgt en geeft ruimte om dieper in te gaan op eventuele drempels en hinderpalen die u ervaart. Met uw deelname kan een bijdrage geleverd worden aan wetenschappelijk onderzoek.

Wilt u meedoen?

Deelname aan dit onderzoek is volledig vrijwillig. Als u mee wil doen, vragen we u contact op te nemen met de school van uw kind. U zal dan het toestemmingsformulier toegestuurd krijgen. We vragen u dit toestemmingsformulier ten laatste de dag voor het interview ondertekend terug te bezorgen aan de onderzoeker. Dit kan via e-mail (emma.vanroye@kuleuven.be) of u kan het toestemmingsformulier ook ondertekend meebrengen op de dag van het interview. Als u zich tijdens het onderzoek bedenkt en toch niet meer mee wil doen, mag u altijd stoppen. U hoeft niet te vertellen waarom u niet (meer) mee wil doen. Er zijn verder geen risico's verbonden aan uw deelname.

Heeft u nog vragen?

Deze studie werd goedgekeurd door de Sociaal-Maatschappelijk Ethische Commissie (SMEC) van de KU Leuven. Als u klachten of opmerkingen heeft over dit onderzoek kan u contact opnemen met: smec@kuleuven.be.

Mocht u nog vragen hebben, dan kan u contact met ons opnemen. Dit kan via e-mail: emma.vanroye@kuleuven.be en britt.jennen@uantwerpen.be

We danken u hartelijk voor uw bereidheid tot deelname.

Met vriendelijke groet,

Emma Vanroye en Britt Jennen

4 Interviewleidraden casestudies (hoofdstuk 4: voorbeeld situatie 2)

4.1 Directie en orthopedagoog

Definitie kinderen met EMB: deze kinderen hebben beperkingen op meerdere domeinen van hun functioneren met name een combinatie van zeer ernstig verstandelijke, motorische, sensorische of gezondheidsproblemen.

Wat gaan we doen vandaag?

Tijdens dit gesprek gaan we in op een aantal aspecten die te maken hebben met het complementair en/of geïntegreerd onderwijs- en zorgaanbod van kinderen met EMB. We gaan dieper in op een aantal criteria die volgens ons in rechtstreeks verband staan met de kwaliteit van dit aanbod. Deze criteria komen uit een recent ontwikkeld kwaliteitskader. Dit kwaliteitskader is gebaseerd op literatuuronderzoek rond dit onderwerp en op een aantal andere kwaliteitskaders rond onderwijs in het algemeen en ondersteuning aan personen met EMB. De informatie uit dit interview zal samengelegd worden met de informatie van leerkrachten, therapeuten, ouders en zorgprofessionals en de observatie van het kind. Dit doen we om een zo volledig mogelijk beeld te krijgen van hoe onderwijs-zorg wordt vormgegeven aan kinderen met EMB en hierin alle perspectieven mee te nemen.

Visie school

Hoe kijken jullie naar leerlingen met EMB binnen de school? Kan je deze groep omschrijven?

- Zijn alle kinderen met EMB welkom op jullie school? Waarom wel/niet?
- Binnen welk(e) type(s) bieden jullie onderwijs aan voor leerlingen met EMB? Hoe wordt bepaald of een leerling EMB heeft?

Wat is jullie visie op onderwijs aan leerlingen met EMB binnen de school? Kan je deze omschrijven?

- Wat vinden jullie belangrijk voor deze kinderen? Zijn er bepaalde speerpunten?
- Wat is er specifiek aan onderwijs voor kinderen met EMB in vergelijking met andere kinderen in de school?
- Hoe zorgen jullie ervoor dat deze visie gedragen wordt door het hele team?
- Hoe vertaalt deze visie zich in de praktijk?
- Heeft onderwijs voor deze kinderen een meerwaarde? Wanneer wel en wanneer niet? Zijn er randvoorwaarden voor onderwijs aan deze groep van kinderen?
- Hoe wordt onderwijs aan kinderen en jongeren met EMB georganiseerd binnen de school?

Vaak wordt er voor kinderen met EMB samengewerkt met zorgactoren om een complementair en/of geïntegreerd onderwijs- en zorgaanbod te doen.

- Is er sprake van een (structurele) samenwerking met een welzijns- of zorgactor? Op welke vlakken?
- Wie zijn deze zorgactoren allemaal? (stagiairs allerhande, externe therapeuten, vrijwilligers,..)
- Wat is jullie visie op een dergelijke samenwerking? Wanneer of voor welke kinderen heeft dit een meerwaarde?
- Is deze visie afgestemd en/of samen ontwikkeld met de zorgactor?
- Loopt deze samenwerking nu goed, of zijn er verbeteringen mogelijk? Welke?

Beleid school

Is er een inschrijvingsbeleid en wat houdt dit in voor kinderen met EMB?

Is er een personeels- en professionaliseringsbeleid in de school en wat houdt dit in?

- Is hier specifiek oog voor professionalisering in het kader van onderwijs en zorg aan leerlingen met EMB?
- Is er binnen dit beleid aandacht voor beginnende teamleden en hoe wordt dit vormgegeven?
- Krijgen de teamleden de kans om zich zowel schoolintern als schoolextern bij te scholen, te leren van ervaringen van anderen en navormingen te volgen? Is er ruimte voor opleiding?
- Is er aandacht voor on the job coaching/training?

Is er een financieel en materieel beleid in de school en wat houdt dit in?

- Is er een verschil in financiering voor basis en secundair onderwijs?
- Hoe worden de middelen verdeeld, en specifiek hier dan voor leerlingen met EMB?

Is er een beleid omtrent fysieke en mentale veiligheid in leef-, leer- en werkomgeving in de school en wat houdt dit in (bv. vrijheidsbeperkende maatregelen)?

- Zijn er verschillen in het beleid naargelang de doelgroep waarmee gewerkt wordt? Zijn er specifieke maatregelen voor kinderen met EMB?

Is er een beleid met betrekking tot samenwerking met andere actoren en wat houdt dit in?

- Is hierbinnen specifieke aandacht voor een beleid rond samenwerking met zorgactoren (zowel intern als extern)?

We focussen vanaf nu verder op de groep van leerlingen die naar school komen, en waar in het onderwijs- en zorgaanbod een zorgactor betrokken is (bv. een MFC):

- Is dat een bewuste keuze voor deze groep?
- Welke meerwaarde heeft het betrekken van een zorgactor volgens u en wat zijn de hinderpalen?
- Geldt deze onderwijs-zorgsituatie voor vele/de meeste kinderen in uw school?
- Welke andere onderwijs-zorgsituaties komen voor?
 - Op basis van welke factoren wordt voor een bepaalde onderwijs-zorgsituatie gekozen?
 - Zou u dat anders willen?

Samenwerking/partnerschap

Hoe loopt de schoolinterne samenwerking rond deze groep van leerlingen?

- Staat er een multidisciplinair team rond de leerlingen en wie zijn dit (leerkrachten, paramedici,...)?
- Is er regelmatig overleg voorzien rond deze leerlingen, hoe vaak?

Hoe loopt de samenwerking met de zorgactoren rond deze groep van leerlingen?

- Wie is er vanuit welzijn/zorg allemaal betrokken bij deze groep van leerlingen?
- Is hiermee regelmatig overleg voorzien en wat houdt dit in? Zorgt dit voor een gezamenlijke en doelgerichte aanpak?
- Wat doen die?
- Wat loopt hier goed/minder goed in deze samenwerking?

Hoe loopt de samenwerking met ouders van deze leerlingen?

- Hoe verloopt de communicatie met de ouders van deze leerlingen?
- Worden zij betrokken in het onderwijs-zorgaanbod van hun kind en op welke manier?

Ontwikkeling stimuleren

Hoe wordt de beeldvorming voor deze leerlingen opgesteld en op welke manier worden de zorgactoren hierbij betrokken?

- Hoe en waar vindt dit proces plaats?
- Wie wordt er bij betrokken?
- Welke methoden worden daarbij gebruikt?
- Bevat de beeldvorming sterktes en beperkingen van het kind op verschillende domeinen (cognitief, interactief en communicatief, sensorisch, motorische, sociaal-emotioneel, relationeel-seksueel, gezondheid)
- Waarvoor wordt de beeldvorming gebruikt?
- Hoe wordt daar rond gecommuniceerd/ informatie beschikbaar gehouden, aangepast ...?

Geschied onderwijscurriculum

Hoe worden de onderwijsleeractiviteiten bepaald voor deze leerlingen en op welke manier worden de zorgactoren hierbij betrokken?

- Welke leerlijnen worden gebruikt? Wie bepaalt dit?

Huidige leeromgeving

- Hoe wordt de optimale leeromgeving in die klas- en therapieruimte gewaarborgd voor deze leerlingen?
- Hoe wordt de klasgroep samengesteld?
- Hoe wordt de keuze gemaakt voor bepaalde leeractiviteiten en groeiperingsvormen?

Resultaten en effecten/output

- Hoe volgen jullie de ontwikkeling van deze leerlingen op?
- Welke doelstellingen worden voor deze leerlingen vooropgesteld op langere termijn? Op welke vlakken zijn die gesitueerd?
- Bereiken jullie met deze leerlingen de vooropgestelde doelen? Waarom wel of niet?

Afsluitende vraag:

- Stel, je beschikt over een onbeperkt aanbod aan middelen voor een onderwijs-zorgaanbod aan leerlingen met EMB. Waar zou je nog op willen inzetten en waarom?

4.2 Zorgdirectie en orthopedagoog

Definitie kinderen met EMB: deze kinderen hebben beperkingen op meerdere domeinen van hun functioneren met name een combinatie van zeer ernstig verstandelijke, motorische, sensorische of gezondheidsproblemen.

Wat gaan we doen vandaag?

Tijdens dit gesprek gaan we in op een aantal aspecten die te maken hebben met het complementair en/of geïntegreerd onderwijs- en zorgaanbod van leerlingen met EMB. We gaan dieper in op een aantal criteria die volgens ons in rechtstreeks verband staan met de kwaliteit van dit aanbod. Deze criteria komen uit een recent ontwikkeld kwaliteitskader. Dit kwaliteitskader is gebaseerd op literatuuronderzoek rond dit onderwerp en op een aantal andere kwaliteitskaders rond onderwijs in het algemeen en zorg aan personen met EMB. De informatie uit dit interview zal samengelegd worden met de input van schoolprofessionals, ouders, begeleiders en therapeuten van het welzijnsaanbod en met observaties van het kind. Dit doen we om een zo volledig mogelijk beeld te krijgen van hoe onderwijs-zorg wordt vormgegeven aan kinderen met EMB en hierin alle perspectieven mee te nemen.

ALGEMEEN

Visie welzijn

Hoe kijken jullie naar kinderen met EMB binnen de zorgvoorziening? Kan je deze groep omschrijven?

- Zijn alle kinderen met EMB welkom bij jullie? Waarom wel/niet?

Wat is jullie visie op onderwijs en zorg aan kinderen met EMB? Kan je deze omschrijven?

- Wat vinden jullie belangrijk voor deze kinderen? Zijn er bepaalde speerpunten in jullie aanpak?
- Hoe zorgen jullie ervoor dat deze visie gedragen wordt door het hele team?
- Hoe vertaalt deze visie zich in de praktijk?
- Heeft onderwijs voor deze kinderen een meerwaarde? Wanneer wel en wanneer niet? Zijn er randvoorwaarden voor onderwijs aan deze groep van kinderen?
Wat is er specifiek aan onderwijs en zorg voor kinderen met EMB in vergelijking met andere kinderen in de voorziening?

Voor kinderen met EMB wordt er vaak samengewerkt met een school om een complementair en/of geïntegreerd onderwijs- en zorgaanbod te doen.

- Wat is jullie visie op een dergelijke samenwerking? Wanneer en voor welke kinderen heeft dit een meerwaarde?
- Is deze samenwerking vooral met scholen voor buitengewoon of werken jullie ook samen met scholen voor gewoon onderwijs?
- Loopt deze samenwerking nu goed, of zijn er verbeterpunten mogelijk? Welke?

We focussen verder op de groep van leerlingen die onderwijs krijgen, en waar in het onderwijs- en zorgaanbod zowel een school als een zorgactor betrokken is:

- Geldt deze onderwijs-zorgsituatie voor vele/de meeste kinderen in uw voorziening?
- Welk aanbod voorziet de zorgorganisatie voor kinderen met EMB tijdens de schooluren en hoe wordt dit georganiseerd?

- Is er in dat aanbod sprake van onderwijs? Op welke manier krijgt dat vorm?
- Hoe wordt door jullie vorm gegeven aan een complementair onderwijs-zorgaanbod voor kinderen met EMB?
- Welke andere onderwijs-zorgsituaties komen voor?
 - Op basis van welke factoren wordt voor een bepaalde onderwijs-zorgsituatie gekozen?
 - Zou u dat anders willen?

Samenwerking/partnerschap

Hoe loopt de interne samenwerking rond deze groep van kinderen (bv. binnen het MFC)?

- Staat er een multidisciplinair team rond de kinderen en wie zijn dit?
- Is er regelmatig overleg voorzien rond deze kinderen en hoe vaak?
- Welke informatie wordt er uitgewisseld over deze kinderen?

Hoe loopt de samenwerking met de school rond deze kinderen?

- Wie is er vanuit de school allemaal betrokken bij deze groep van kinderen?
- Is hiermee regelmatig overleg voorzien en wat houdt dit in? Zorgt dit voor een gezamenlijke en doelgerichte aanpak?
- Wat doen die?
- Wat loopt hier goed/minder goed in deze samenwerking?

Hoe loopt de samenwerking met de ouders van deze kinderen?

- Hoe verloopt de communicatie met de ouders van deze kinderen?
- Worden zij betrokken in het onderwijs-zorgaanbod van hun kind en op welke manier?
- Is er regelmatig overleg met de ouders van het kind en wordt de school hier dan ook bij betrokken?
- Wat nemen de ouders op?

Ontwikkeling stimuleren

Hoe wordt de beeldvorming opgesteld voor deze kinderen en is dit in samenwerking/overleg/afstemming met schoolactoren?

- Hoe en waar vindt dit proces plaats?
- Wie wordt er bij betrokken?
- Welke methoden worden daarbij gebruikt?
- Bevat de beeldvorming sterktes en beperkingen van het kind op verschillende domeinen (cognitief, interactief en communicatief, sensorisch, motorische, sociaal-emotioneel, relationeel-seksueel, gezondheid)
- Waarvoor wordt de beeldvorming gebruikt?
- Hoe wordt daar rond gecommuniceerd/informatie beschikbaar gehouden, aangepast?

Geschied onderwijscurriculum

Hoe worden de onderwijsleeractiviteiten bepaald voor de kinderen met EMB en op welke manier wordt de voorziening hierbij betrokken?

- Welke leerlijnen worden gebruikt? Wie bepaalt dit?

Huidige leeromgeving

- Situeert die leeromgeving zich best binnen of buiten een schoolse omgeving?
- Hoe wordt een optimale leeromgeving gewaarborgd voor deze kinderen?
- Hoe wordt de keuze gemaakt voor bepaalde leeractiviteiten en groepeeringsvormen?

Resultaten en effecten/output

- Hoe volgen jullie de ontwikkeling van deze kinderen op?
- Welke doelstellingen worden voor deze kinderen vooropgesteld op langere termijn? Op welke vlakken zijn die gesitueerd?
- Bereiken jullie met deze kinderen de vooropgestelde doelen? Waarom wel of niet?

Afsluitende vraag:

Stel, je beschikt over een onbeperkt aanbod aan middelen voor een onderwijs-zorgaanbod aan leerlingen met EMB. Waar zou je nog op willen inzetten en waarom?

4.3 Leerkracht en therapeut

Definitie kinderen met EMB: deze kinderen hebben beperkingen op meerdere domeinen van hun functioneren met name een combinatie van zeer ernstig verstandelijke, motorische, sensorische of gezondheidsproblemen.

Wat gaan we doen vandaag?

Tijdens dit gesprek gaan we in op een aantal aspecten die te maken hebben met het complementair en/of geïntegreerd onderwijs- en zorgaanbod van leerlingen met EMB. We gaan dieper in op een aantal criteria die volgens ons in rechtstreeks verband staan met de kwaliteit van dit aanbod. Deze criteria komen uit een recent ontwikkeld kwaliteitskader. Dit kwaliteitskader is gebaseerd op literatuuronderzoek rond dit onderwerp en op een aantal andere kwaliteitskaders rond onderwijs in het algemeen en zorg aan personen met EMB. De informatie uit dit interview zal samengelegd worden met de informatie van directie, orthopedagoog, ouders en zorgprofessionals en met de observaties van het kind. Dit doen we om een zo volledig mogelijk beeld te krijgen van hoe onderwijs-zorg wordt vormgegeven aan kinderen met EMB en hierin alle perspectieven mee te nemen.

Specifiek

Aanbod: situatie 2

- Hoe lang werken jullie al met deze leerling + vanuit welke functie?
- Gaat de leerling voltijds/deeltijds naar school?
- Hoe wordt het onderwijs-zorgaanbod voor deze leerling gerealiseerd?
 - Hoe ziet een normale dag/week eruit voor deze leerling? Hoe en door wie wordt dat bepaald?
 - Hoeveel uur onderwijs krijgt het kind en door wie wordt dit onderwijs gegeven?
 - Welke therapieën krijgt de leerling?
 - Werken jullie hiervoor samen met een zorgactor en hoe ziet deze samenwerking eruit?

- Is er buiten de schooluren nog een structureel aanvullend aanbod vanuit welzijn voor de leerling (op woensdagnamiddag, voor of na school, vakanties,..) en wat houdt dit in?

Visie school

- Wat is er specifiek aan onderwijs voor kinderen met EMB in vergelijking met andere kinderen in de school?

Vaak wordt voor kinderen met EMB samengewerkt met zorgactoren om een complementair en/of geïntegreerd onderwijs- en zorgaanbod te doen.

- Wat is jullie visie op een dergelijke samenwerking? Wanneer en voor welke kinderen heeft dit een meerwaarde?

Samenwerking/partnerschap

Hoe loopt de schoolinterne samenwerking rond deze leerling?

- Word je als leerkracht ondersteund door anderen in het geven van onderwijs aan deze leerling?
 - Hoe verloopt deze samenwerking; op welke vlakken is er samenwerking?
 - Wat is daarbij helpend, wat verloopt moeilijk en waarom?
- Staat er een multidisciplinair team rond de leerling met EMB en wie zit hier allemaal in?
- Is er regelmatig overleg voorzien rond deze leerling en hoe vaak?
- Welke informatie wordt er uitgewisseld over deze leerling?

Hoe loopt de samenwerking met de zorgactoren rond deze leerling?

- Wie is er vanuit welzijn/zorg allemaal betrokken bij deze leerling?
- Is hiermee regelmatig overleg voorzien en wat houdt dit in? Zorgt dit voor een gezamenlijke en doelgerichte aanpak?
- Wat loopt hier goed/minder goed in deze samenwerking?

Hoe loopt de samenwerking met ouders voor deze leerling?

- Hoe verloopt de communicatie met de ouders van deze leerling?
- Hoe worden ouders betrokken in het onderwijs- en zorgaanbod van hun kind?

Ontwikkeling stimuleren

Hoe wordt de beeldvorming voor deze leerlingen opgesteld en op welke manier worden de zorgactoren hierbij betrokken?

- Hoe en waar vindt dit proces plaats?
- Hoe worden de leerkrachten en therapeuten hierbij betrokken?
- Wie is er nog aanwezig?
- Welke methoden worden daarbij gebruikt?
- Bevat de beeldvorming sterktes en beperkingen van het kind op verschillende domeinen (cognitief, interactief en communicatief, sensorisch, motorische, sociaal-emotioneel, relationeel-seksueel, gezondheid)

- Waarvoor wordt de beeldvorming gebruikt? Is deze beeldvorming helpend voor jullie om doelen op te stellen?

Hoe worden de doelen opgesteld en geselecteerd voor deze leerlingen en op welke manier worden de zorgactoren hierbij betrokken?

- Is er een perspectief, hoofddoel(en) en werkdoel(en) voorzien?
- Wie stelt dit op?

Welke strategieën, werkvormen en methoden worden er gebruikt om de doelen te bereiken van deze leerlingen en op welke manier worden de zorgactoren hierbij betrokken?

- Waar wordt dit vastgelegd?
- Door wie wordt dit beslist?

Hoe verloopt de evaluatie van de doelen van de leerlingen en op welke manier worden de zorgactoren hierbij betrokken?

- Op welke manier en door wie?

Hoe verloopt de rapportering en door wie? Op welke manier worden de zorgactoren hierbij betrokken?

Geschied onderwijscurriculum

Hoe worden de onderwijsleeractiviteiten bepaald voor deze leerlingen en op welke manier worden de zorgactoren hierbij betrokken?

- Welke leerlijnen worden gebruikt? Wie bepaalt dit?

Interactie en communicatie

- Wat zijn jullie aandachtspunten in de interactie en communicatie met deze leerling?
- Hoe bouwen jullie een goed contact/een goede relatie uit met deze leerling?
- Wat loopt er goed in de relatie en communicatie met de leerling?
- Hoe worden leerkrachten en therapeuten hierin ondersteund?

Optimale leeromgeving

- Hoe ziet de leeromgeving in de klas- en therapieruimte er uit voor deze leerling?
 - Wat is er belangrijk in een goede leeromgeving voor deze leerling?
 - Wat loopt er goed of minder goed in de leeromgeving van deze leerling?
 - Hoe worden leerkrachten en therapeuten hierin ondersteund?
 - Hoe wordt de optimale leeromgeving in die klas- en therapieruimte gewaarborgd voor deze leerlingen?
-
- Hoe wordt de klasgroep samengesteld?
 - Wordt er vooral individueel of in groep gewerkt met deze leerling?
 - Hoe wordt de keuze gemaakt voor bepaalde leeractiviteiten en groepeeringsvormen?
 - Is de inrichting van de klas- en therapieruimte aangepast aan deze leerling?
 - Hoe wordt er aandacht gegeven aan een positief klimaat?

- Op welke manier nemen jullie de zorg op rond de leerling? Hebben jullie voldoende kennis hierrond in de praktijk?
 - Wordt hiervoor een zorgactor betrokken? Voor welke activiteiten/taken heeft dit een meerwaarde?

Afsluitende vraag:

- Stel, je beschikt over een onbeperkt aanbod aan middelen voor een onderwijs-zorgaanbod aan leerlingen met EMB, wat zou je voor deze leerling nog willen realiseren. Waar zou je nog op willen inzetten en waarom?

4.4 Medewerkers en therapeuten

Definitie kinderen met EMB: deze kinderen hebben beperkingen op meerdere domeinen van hun functioneren met name een combinatie van zeer ernstig verstandelijke, motorische, sensorische of gezondheidsproblemen.

Wat gaan we doen vandaag?

Tijdens dit gesprek gaan we in op een aantal aspecten die te maken hebben met het complementair en/of geïntegreerd onderwijs- en zorgaanbod van leerlingen met EMB. We gaan dieper in op een aantal criteria die volgens ons in rechtstreeks verband staan met de kwaliteit van dit aanbod. Deze criteria komen uit een recent ontwikkeld kwaliteitskader. Dit kwaliteitskader is gebaseerd op literatuuronderzoek rond dit onderwerp en op een aantal andere kwaliteitskaders rond onderwijs in het algemeen en zorg aan personen met EMB. De informatie uit dit interview zal samengelegd worden met de input van schoolprofessionals (directie en orthopedagoog), ouders en directie en orthopedagoog van het welzijnsvoorziening en met observaties van het kind. Dit doen we om een zo volledig mogelijk beeld te krijgen van hoe onderwijs-zorg wordt vormgegeven aan kinderen met EMB en hierin alle perspectieven mee te nemen.

SPECIFIEK

Aanbod: situatie 2

- Welk aanbod voorziet de zorgorganisatie voor kinderen met EMB tijdens de schooluren?
- Is er in dat aanbod sprake van onderwijs? Op welke manier krijgt dat vorm?
 - Over hoeveel uur gaat dit dan en door wie wordt dit georganiseerd?
- Wie draagt er vanuit de zorgvoorziening tijdens de schooluren bij aan het onderwijs- en zorgaanbod voor kinderen met EMB?
- Waaruit bestaat dit aanbod precies?
- Gebeurt dit aanbod op school of op een andere plaats?
- Hoe wordt bij jullie vorm gegeven aan een complementair onderwijs-zorgaanbod voor kinderen met EMB (welke activiteiten en wie doet wat)?

Visie

- Wat is jullie visie op onderwijs aan kinderen met EMB? Heeft dit een meerwaarde? Wanneer wel en wanneer niet? Zijn er randvoorwaarden voor onderwijs aan deze groep van kinderen?

Vaak wordt voor kinderen met EMB samengewerkt met een school om een complementair en/of geïntegreerd onderwijs- en zorgaanbod te doen.

- Wat is jullie visie op een dergelijke samenwerking? Wanneer en voor welke kinderen heeft dit een meerwaarde?

Samenwerking/partnerschap

Hoe loopt de interne samenwerking rond deze groep van kinderen (bv. binnen het MFC)?

- Staat er een multidisciplinair team rond de kinderen en wie zijn dit?
- Is er regelmatig overleg voorzien rond deze kinderen en hoe vaak?
- Welke informatie wordt er uitgewisseld over deze kinderen?

Hoe loopt de samenwerking met de school rond deze kinderen?

- Wie is er vanuit de school allemaal betrokken bij deze groep van kinderen?
- Is hiermee regelmatig overleg voorzien en wat houdt dit in? Zorgt dit voor een gezamenlijke en doelgerichte aanpak?
- Wat loopt hier goed/minder goed in deze samenwerking?

Hoe loopt de samenwerking met ouders van deze kinderen?

- Hoe verloopt de communicatie met de ouders van deze kinderen?
- Worden zij betrokken in het onderwijs-zorgaanbod van hun kind en op welke manier?
- Is er regelmatig overleg met de ouders van de leerling en wordt de school hier dan ook bij betrokken?

Ontwikkeling stimuleren

Hoe wordt de beeldvorming opgesteld voor deze kinderen en is dit in samenwerking/overleg/afstemming met schoolactoren?

- Hoe en waar vindt dit proces plaats?
- Wie wordt er bij betrokken?
- Welke methoden worden daarbij gebruikt?
- Bevat de beeldvorming sterktes en beperkingen van het kind op verschillende domeinen (cognitief, interactief en communicatief, sensorisch, motorische, sociaal-emotioneel, relationeel-seksueel, gezondheid)
- Waarvoor wordt de beeldvorming gebruikt?

Hoe worden de doelen opgesteld en geselecteerd voor deze kinderen en is dit in samenwerking/overleg/afstemming met schoolactoren?

- Is er een perspectief, hoofddoel(en) en werkdoel(en) voorzien?
- Wie stelt dit op?

Welke strategieën, werkvormen en methoden worden er gebruikt om de doelen te bereiken van de deze kinderen en is dit in samenwerking/overleg/afstemming met schoolactoren?

- Waar wordt dit vastgelegd?

- Door wie wordt dit beslist?

Hoe verloopt de evaluatie van de doelen van deze kinderen en is dit in samenwerking/overleg/afstemming met schoolactoren?

- Op welke manier en door wie?

Hoe verloopt de rapportering en door wie en is dit in samenwerking/overleg/afstemming met schoolactoren?

Interactie en communicatie

- Wat zijn voor jullie aandachtspunten in de interactie en communicatie met deze leerling?
- Hoe bouwen jullie een goed contact/een goede relatie uit met deze leerling?
- Wat loopt er goed of minder goed in de relatie en communicatie met de leerling?
- Hoe worden medewerkers en therapeuten hierin ondersteund?

Optimale leeromgeving

- Hoe ziet de leeromgeving eruit voor dit kind?
- Wat is er belangrijk in een goede leeromgeving voor dit kind?
- Wat loopt er goed of minder goed in de leeromgeving van dit kind?
- Hoe worden medewerkers en therapeuten hierin ondersteund?
- Hoe wordt een optimale leeromgeving gewaarborgd voor dit kind?
- Wordt er vooral individueel of in groep gewerkt met dit kind?
- Hoe wordt de keuze gemaakt voor bepaalde leeractiviteiten en groepeeringsvormen?
- Is de inrichting van de ruimte aangepast aan het kind?
- Hoe wordt er aandacht gegeven aan een positief klimaat?

Afsluitende vraag:

- Stel, je beschikt over een onbeperkt aanbod aan middelen voor een onderwijs-zorgaanbod aan kinderen met EMB. Waar zou je nog op willen inzetten en waarom?

4.5 Ouders

Definitie kinderen met EMB: deze kinderen hebben beperkingen op meerdere domeinen van hun functioneren met name een combinatie van zeer ernstig verstandelijke, motorische, sensorische of gezondheidsproblemen.

Wat gaan we doen vandaag?

Tijdens dit gesprek gaan we in op een aantal aspecten die te maken hebben met het complementair en/of geïntegreerd onderwijs- en zorgaanbod van uw zoon of dochter. We gaan dieper in op een aantal criteria die volgens ons in rechtstreeks verband staan met de kwaliteit van dit aanbod. Deze criteria komen uit een recent ontwikkeld kwaliteitskader. Dit kwaliteitskader is gebaseerd op literatuuronderzoek rond dit onderwerp en op een aantal andere kwaliteitskaders rond onderwijs in het algemeen en ondersteuning aan personen met ernstige beperkingen. Deze informatie zal samengelegd worden met de input van andere school- en zorgprofessionals (zoals directie, leerkrachten, therapeuten, medewerkers). Dit doen we om een zo volledig mogelijk beeld te krijgen van

hoe onderwijs-zorg wordt vormgegeven voor kinderen met ernstige beperkingen en hierin alle perspectieven mee te nemen.

ALGEMEEN

Hoe lang gaat uw zoon/dochter al naar deze school?

Ging hij hiervoor naar een andere school? (gewoon– buitengewoon onderwijs?)

- Koos u bewust voor deze school?
- Wat maakt dat u voor deze school gekozen hebt? Wat was doorslaggevend? Wat vinden jullie belangrijk bij de keuze voor een bepaalde school?
- Welke factoren hebben een rol gespeeld bij de keuze van deze school?

Hoe lang krijgt uw zoon/dochter al een aanvullend zorgaanbod door bijvoorbeeld een MFC of privétherapeut?

- Is het aanbod vanuit welzijn/zorg gelegen op de campus of nabij de campus van de school?
- Koos u bewust voor dit zorgaanbod?
- Wat maakt dat u voor dit zorgaanbod gekozen hebt? Wat was doorslaggevend? Wat vinden jullie belangrijk bij de keuze voor een bepaald zorgaanbod?
- Welke factoren hebben een rol gespeeld bij de keuze van dit zorgaanbod?

Hoe gaat uw kind naar school? En naar de zorgorganisatie? Bus, taxi, auto, PAB... Loopt dat goed, of kan dat beter?

SPECIFIEK

Aanbod voor uw kind: situatie 2

- Gaat uw zoon/dochter voltijds/deeltijds naar school ?
 - Indien uw kind deeltijds naar school komt, combineert uw kind dit met TOAH of met dagopvang in een MFC?
- Welk onderwijs-zorgaanbod krijgt uw zoon/dochter?
 - Kan u het dagverloop van uw kind schetsen?
 - Hoeveel uren onderwijs krijgt uw kind en wie geeft dit onderwijs?
 - Welke therapieën krijgt uw kind? Is dit binnen of buiten de schooluren?
 - Is er buiten de schooluren nog een structureel aanvullend aanbod vanuit welzijn voor uw kind (op woensdagnamiddag, voor of na school, vakanties,...)? Welk aanbod is dat?
 - Vindt het zorgaanbod plaats in de school of op een andere locatie?
 - Welke zorgactor is hierbij betrokken en op welke manier?
- Wat verwachten jullie van de school en de welzijns-/zorgactor met betrekking tot het aanbod aan jullie kind?
- Wat missen jullie nog in het aanbod voor jullie kind?

Samenwerking/partnerschap

Hoe verloopt de communicatie met de school over uw kind en welke taken/acties worden door jullie opgenomen?

- Wie neemt het initiatief hiertoe?

- Hoe frequent is de communicatie?
- Wat is er goed aan de communicatie?
- Waarover gaat de communicatie?
- Welke verbeterpunten zijn er?

Hoe verloopt de communicatie met de zorgactor over uw kind en welke taken/acties worden door jullie opgenomen?

- Wie neemt het initiatief hiertoe?
- Hoe frequent is de communicatie?
- Wat is er goed aan de communicatie?
- Welke verbeterpunten zijn er?

Hoe loopt de samenwerking tussen u, de school en de zorgactor over uw kind?

- Waarrond wordt er samengewerkt? Kan u een concreet voorbeeld geven?
- Wat loopt er goed in de samenwerking? Wat is voor u de meerwaarde daarvan?
- Waar loopt u tegenaan in de samenwerking met de school en de zorgactor en welke factoren spelen hierbij een rol? Wenst u meer samenwerking en waarrond?

Wordt u uitgenodigd op een multidisciplinair overleg waarbij alle betrokkenen aanwezig zijn (zowel vanuit de school als vanuit de zorgvoorziening?)

- Wie organiseert dit?
- Hoe vaak wordt dit georganiseerd?
- Wat is voor u de meerwaarde hierbij?
- Hoe verloopt zo een overleg doorgaans?
- Bent u tevreden over hoe dit overleg georganiseerd wordt?

Ontwikkeling stimuleren

Planmatig werken (Opgelet er kunnen twee beeldvormingen in de omloop zijn indien de school en de zorgactor hierrond niet samenwerken)

Hebt u als ouder zicht op de beeldvorming(en) van uw kind?

- Wordt er op regelmatige basis met u als ouder in gesprek gegaan over het functioneren van uw zoon/dochter?
- Hebt u inzage in de beeldvorming?

Bent u betrokken bij het selecteren van doelen voor uw kind en op welke manier?

Hebt u zicht op de strategieën, werkvormen en methoden die gebruikt worden in de school/zorgvoorziening om die doelen te bereiken?

Hebt u zicht op hoe de evaluatie van de doelen bij uw kind gebeurt en wordt u hierbij betrokken?

Hoe verloopt de rapportering van de evaluatie van die vooropgestelde doelen?

- Bent u tevreden over de rapportering?
- Hebt u hiertoe inzage?

- Welke verbeterpunten ziet u aan de rapportering?

Resultaten en effecten/output

- Hoe wordt de ontwikkeling van uw kind opgevolgd?
- Welke doelstellingen worden voor uw kind voorop gesteld op langere termijn en worden deze bereikt? Ben u daar tevreden mee?

Visie school en voorziening

- Als u kijkt naar hoe de school en de voorziening het onderwijs- en zorgaanbod voor uw zoon/dochter organiseert, waar hecht de school belang aan? En waar hecht welzijn/zorg vooral belang aan? Waar wordt er vooral op ingezet?
- Zijn er bepaalde zaken waar zowel de school of de welzijnsvoorziening meer kan op inzetten, eventueel waar ze samen meer op zouden moeten inzetten?

Afsluitende vraag:

- Hoe ziet uw ideaalbeeld/toekomstbeeld eruit van een optimaal onderwijs-zorgaanbod voor uw kind?

5 Achtergrondvragenlijst interviews (hoofdstuk 4)

5.1 Scholen

Gegevens van het kind

Naam:

Geboortedatum:

Geslacht:

Diagnoses:

Beschrijf de eventuele beperkingen en zorgnoden van het kind:

Gegevens van de professional op schoolniveau

Naam:

Geboortedatum:

Geslacht:

Functie:

Opleiding:

Aantal jaren ervaring in de school:

Gegevens school

Naam van de school:

Type onderwijs:

Beschrijf de onderwijssituatie van de leerling (bv. voltijds, deeltijds traject; TOAH, POAH; eventuele combinaties;...):

Therapeutische ondersteuning op school:

5.2 Zorgvoorzieningen

Gegevens van het kind

Naam:

Geboortedatum:

Geslacht:

Diagnoses:

Beschrijf de eventuele beperkingen en zorgnoden van het kind:

Gegevens van de professional

Naam:

Geboortedatum:

Geslacht:

Functie:

Opleiding:

Aantal jaren ervaring in de zorgvoorziening:

Gegevens zorgvoorziening

Naam van de zorgvoorziening:

Zorgvoorziening is gelegen nabij de schoolcampus?

Beschrijf het zorgaanbod van uw kind (bv. aanvullende vakantieopvang, opvang voor-, tijdens of na school,...):

Therapeutische ondersteuning in de zorgvoorziening (eventueel op school):

6 Demografische vragenlijst ouders (hoofdstuk 4)

Gegevens ouders

Naam ouders:

Contactgegevens

- E-mailadres:
- Telefoonnummer:

Gegevens van het kind

Naam:

Geboortedatum:

Geslacht:

Diagnoses:

Beschrijf de eventuele beperkingen en zorgnoden van uw kind:

Gegevens school

Naam van de school:

Type onderwijs:

Gegevens zorgvoorziening

Naam van de zorgvoorziening:

Zorgvoorziening is gelegen nabij de schoolcampus?

Therapeutische ondersteuning:

7 Observatieleidraden casestudies (hoofdstuk 4)

(Wordt ingevuld in een excel-document)

- 1) Algemene informatie
 - a. Naam leerling, geboortedatum, type
 - b. Klas
 - i. Aantal leerlingen
 - ii. Groepssamenstelling (verschillende types, zprgklas,..)
 - c. Infrastructuur
 - i. Indeling van de klas (bankjes, aparte hoekjes, keuken)
 - ii. Toegankelijkheid school
 - iii. Toegankelijkheid klas
 - iv. Toegankelijkheid speelplaats
 - d. Leerlinggebonden hulpmiddelen
 - i. Specifieke hulpmiddelen
 - ii. Is er een bak aanwezig met eigen spelmateriaal (wat zit er in?)
 - iii. Andere:
 - e. Hulpmiddelen in de klas
 - i. Motorische hulpmiddelen
 - ii. Cognitieve hulpmiddelen
- 2) Dagverloop
 - a. Tijdstip van de dag
 - b. Plaats (klas/speelplaats/therapielokaal/..)
 - c. Activiteit
 - d. Wie is er aanwezig (naast de leerkracht en klasgenoten)
 - e. Functie + wie doet wat?
- 3) Samenwerking
 - a. Overdracht (van klas)
 - i. Hoe verloopt de overdracht van klas-therapie (wordt de lln gebracht/gehaald?..)
 - ii. Hoe verloopt de communicatie leerkracht-therapeut/ondersteuner (is er een terugkoppeling, kort overleg,..?)
 - b. Samenwerking in de klas
 - i. Is de therapeut/ondersteuner specifiek aanwezig voor het kind of wordt de hele klas ondersteund?
 - c. Overdracht (terug naar klas)
 - i. Hoe verloopt de overdracht van therapie - klas (wordt de lln gebracht/gehaald? ...)
 - ii. Hoe verloopt de communicatie therapeut - klasleerkracht (is er een terugkoppeling, kort overleg,...?)
 - d. Opmerkingen
- 4) Therapie
 - a. Welke therapie?
 - b. Inhoud therapie/activiteit?
 - c. Individueel/kleine groep?

- d. Hoe lang duurt de therapie?
- 5) Eventueel: TOAH
- a. Hoe verloopt de overgang naar TOAH? (TOAH leerkracht komt kind halen? Begeleiding brengt kind?)
 - b. Wie is er aanwezig tijdens TOAH?
 - c. Extra begeleiding naast leerkracht?
 - d. Groepssamenstelling: individueel of kleine groep?
 - e. Inhoud van TOAH

8 Interviewleidraad kennismakingsgesprek ouders (hoofdstuk 7)

Interviewleidraad ouders (intake)

Afhankelijk van de mogelijkheden en de wensen van de ouders, zal het gesprek bij de ouders zelf doorgaan of worden ze door de onderzoekers uitgenodigd. Voor anderstalige of minder hoog opgeleide ouders kan de bevraging moeilijk zijn. daarom zal er visuele ondersteuning voorzien worden. De ouders krijgen ook de keuze of ze willen dat iemand hen bijstaat die ze vertrouwen tijdens dit gesprek. In dit gesprek zullen volgende onderdelen aan bod komen:

1. Ouders informeren over het doel en het verloop van het onderzoek
2. Aftoetsen vraag ouders: wat is het huidige onderwijs- en zorgaanbod? Waar zijn ze wel en niet tevreden over? Wat is hun vraag? Wat zijn hun wensen? Wat is voor hen een wenselijke situatie?
3. Ouders toestemming vragen om informatie/verslagen op de vragen bij partners
4. Informatie i.f.v ondersteuningsprofiel van het kind (adhv ICF-CY kader) -> kindkenmerken, thuissituatie, externe factoren, gezondheid
5. Polsen naar professioneel betrokken partners die van belang zijn voor het gezin en die een rol kunnen spelen in het nadenken over een meer passend onderwijs- en zorgaanbod.

Interviewleidraad:

1. Ouders informeren over het doel en het verloop van het onderzoek

“ Het doel van dit onderzoek is om voor uw kind een geïntegreerd onderwijs- en zorgplan op te stellen dat volledig is afgestemd op de noden en capaciteiten van uw kind. De bedoeling is dat uw kind terug meer onderwijs zal krijgen in combinatie met de gepaste zorg en ondersteuning. Om tot een geïntegreerd onderwijs- en zorgplan te komen, zullen er een paar tussenstappen ondernomen worden. We beginnen met dit kennismakings- en intakegesprek. Vandaag willen we achterhalen welke ondersteunings- en zorgnoden u ervaart, wat uw wens is voor uw kind. Eveneens willen we via u meer informatie verzamelen over uw kind: wie is uw kind, wat zijn de interesses van uw kind, wat zijn de mogelijkheden en beperkingen van uw kind. Op basis van deze informatie zal een ondersteuningsprofiel opgesteld worden. Dit ondersteuningsprofiel wordt in de volgende fase van het onderzoek gebruikt om een beeld te schetsen van wie uw zoon/dochter is aan mensen die hem/haar nog niet kennen. Het is de bedoeling dat er op deze manier echt een individueel op maat gemaakt onderwijs- en zorgaanbod kan uitgewerkt worden.

Daarna zal u samen met (eventueel zelfgekozen) partners uit onderwijs en welzijn uitgenodigd worden om deel te nemen aan een rondetafelgesprek. Tijdens dit overleg wordt nagedacht over welk onderwijs- en zorgarrangement voor uw kind wenselijk zou zijn (obv ondersteuningsprofiel), er wordt afgetoetst waarom een bepaald arrangement al dan niet haalbaar is, en welke inspanningen er nodig zijn om dit te realiseren.

Tot slot maken de partners die een aanbod zullen doen aan het einde van het gesprek concrete afspraken omtrent de praktische en inhoudelijke uitwerking van het onderwijs- en zorgarrangement. De gemaakte afspraken met betrekking tot het onderwijs- en hulpaanbod, inclusief doelen, werkwijze en actoren, worden neergeschreven in een GOZ-plan (geïntegreerd onderwijs- en zorgplan).”

2. Aftoetsen vraag ouders:

- Wat houdt het huidige onderwijs- en zorgaanbod in voor uw kind? Wat loopt daarin goed of minder goed?
- Wat is uw droom? Hoe ziet u de toekomst? Welke wensen heeft u voor uw kind op vlak van onderwijs, dagbesteding, sociale contacten,...?
- Welke ondersteuningsnoden ervaart uw kind op dit moment?
- Welke ondersteuningsnoden ervaart u als ouder of gezin op dit moment?

3. Ouders toestemming vragen om informatie/verslagen op de vragen bij partners

- Geeft u toestemming om informatie en bijkomende verslagen op te vragen bij betrokken partners (CLB, COS, CAR, MFC, privé betrokkenen)?

4. Informatie i.f.v ondersteuningsprofiel van het kind (opmerking: deze informatie kan ook uit de verslagen en overige testgegevens gehaald worden ipv te bevragen bij ouders)

Persoonlijke factoren

- Wat is de leeftijd van uw kind?
- Hoe zou u uw kind omschrijven in enkele woorden?
- Wat zijn voorkeuren, fascinaties, favoriete onderwerpen/materialen, interesses van uw kind? Wat doet uw kind graag? Waar kiest uw kind spontaan voor?
- Toont uw kind dat hij/zij zich goed voelt en hoe doet hij/zij dit?
- Maakt uw kind eigen keuzes? Toont uw kind initiatief?

Gezondheidstoestand

- Wat is/zijn de officiële (medische) diagnose(s)?
- Wat zijn medische aandachtspunten?
- Welke gezondheidsproblemen ervaart uw kind?

Functies en anatomische eigenschappen (eerder uit verslag)

- Is er objectieve informatie wat betreft de zintuigen (bv. visueel zoals gezichtsscherpte, kleurenblindheid, dieptezicht of auditief of tactiel)?
- Is er sprake van over-/ondergevoeligheid voor bepaalde zintuiglijke informatie? Zijn er bepaalde prikkels waar uw kind over- of ondergevoelig op reageert?
- Is er objectieve informatie wat betreft de motoriek (fijne en grove)?
- Is er objectieve informatie wat betreft het cognitieve functioneren (ernst van verstandelijke beperking)?

Activiteiten en participatie

- Wat is het voorkeurszintuig van uw kind?
- Hoe verloopt het zintuiglijk waarnemen bij uw kind? (voorkeur voor bepaalde prikkels, weerstand tegen bepaalde prikkels)
- Op welke momenten toont uw kind een hoge/lage betrokkenheid?
- Hoe lang kan uw kind zich op een activiteit richten of met iets spelen?

- Begrijpt uw kind non-verbale boodschappen, SMOG gebaren, taal?
- Op welke manier communiceert uw kind (bv lichaamstaal, SMOG, communicatiehulpmiddelen)? (afhankelijk van het communicatiemiddel gedetailleerder op ingaan)
- Kan hij gemakkelijk duidelijk maken wat hij wil?
- Hoe neemt uw kind initiatief tot interactie? Hoe is het contact met andere kinderen?
- Hoe is het gesteld met de zithouding, stahouding,..?
- Hoe is het gesteld met stappen, lopen, gebruik trappen,..?
- Hoe is het gesteld met zelf rijden met rolstoel, manuele/elektrische rolstoel?
- Hoe verloopt het opstaan, slapengaan, wassen, aan- en uitkleden, eten, meehelpen in het huishouden, spelen ...? Welke hulp is nodig op vlak van handen wassen, lichaam wassen, douchen, tanden poetsen,..?

Externe factoren

- Welke apparatuur heeft uw kind nodig in het ondersteunen van transfers?
- Welke andere hulpmiddelen in functie van motoriek zijn in gebruik voor uw kind? (zitschaal, sta-apparaat, strekkers, loophulp)
- Hoe verloopt de voedings situatie bij uw kind? (aangepast bestek/beker, sondevoeding, gemixte voeding,..)
- Hoe verloopt de verzorgingssituatie bij uw kind ? (rechtopstaand, liggen, aangepaste toiletstoel,..)
- Welke medicatie neemt uw kind? Wat is de frequentie van toediening? Hoe wordt de medicatie toegediend?
- Maakt uw kind gebruik van ondersteunende communicatie (bv spraakcomputer, communicatiekaarten)? En waar: school, thuis,..?
- Woont uw kind nog thuis of verblijft uw kind (voltijds/deeltijds) in een voorziening?
 - Indien voltijds: welke factoren hebben hierin een rol gespeeld (bv. afstand)?
- Welke professionals staan reeds rondom het kind en het gezin, op welke diensten doet u beroep (bv. thuisbegeleiding, thuisverpleging, belangenorganisaties,...)?

5. Polsen naar professioneel betrokken partners die van belang zijn voor het gezin en die een rol kunnen spelen in het nadenken over een meer passend onderwijs- en zorgaanbod.

- Welke partners zou u graag betrekken bij het rondetafelgesprek? Welke partners zijn van belang voor u en uw gezin? Welke partners kunnen een rol spelen in het nadenken over een meer passend onderwijs- en zorgaanbod voor uw kind?

9 Informatiebrief rekrutering participanten casestudies (hoofdstuk 8)

Deelname onderzoek: “Kwaliteitsvol onderwijs voor leerlingen met ernstig meervoudige beperkingen”

Beste

Bedankt voor uw interesse in dit onderzoek. Wij zijn Emma Vanroye en Britt Jennen, twee onderzoekers respectievelijk aan de KU Leuven en UAntwerpen en wij voeren een onderzoek uit onder supervisie van prof. dr. Bea Maes (KU Leuven), prof. dr. Sara Nijs (KU Leuven) en prof. dr. Elke Struyf (UAntwerpen). Wij doen onderzoek naar onderwijs- en zorgarrangementen voor leerlingen met ernstig meervoudige beperkingen.

Het onderzoek

Voor kinderen met ernstig meervoudige beperkingen (EMB) is het volgen van onderwijs in een school voor gewoon of buitengewoon onderwijs niet evident.

De voorbije jaren hebben scholen en zorgaanbieders diverse initiatieven genomen om onderwijs en zorg dichter bij elkaar te brengen in een geïntegreerd of complementair onderwijs- en zorgaanbod voor leerlingen met EMB. Er is echter weinig geweten over hoe het onderwijs- en zorgaanbod in deze initiatieven concreet vorm krijgt. Dit onderzoek wil hieraan tegemoet komen en streeft volgende doelstellingen na: (1) het ontwikkelen van een toetsingskader met verwachtingen ten aanzien van een kwaliteitsvol en volwaardig onderwijs-zorg aanbod voor leerlingen met EMB, (2) een analyse van de huidige onderwijs-zorgsituatie voor leerlingen met EMB, (3) de implementatie van een concrete werkwijze om een geïntegreerd onderwijs-zorgplan te ontwikkelen en ten slotte (4) het formuleren van beleidsaanbevelingen ten aanzien van alle relevante actoren inzake een volwaardig onderwijsaanbod op maat in combinatie met de nodige zorg.

Wat gaan we doen?

In deze fase van het onderzoek zal getracht worden om een geïntegreerd onderwijs- en zorgplan op te stellen voor een kind met EMB. Er zal een traject aangegaan worden met het kind met EMB, zijn ouders en interne/externe partners die reeds instaan of zouden kunnen instaan voor een passend onderwijs- en zorgaanbod.

We zijn op zoek naar kinderen met EMB:

- tussen 5 en 18 jaar (kinderen die onder de leerplicht vallen).
- De ouders zijn bereid om deel te nemen.

- Deze kinderen hebben een ernstig meervoudige beperking. Dit zijn beperkingen op meerdere domeinen van hun functioneren met name een combinatie van zeer ernstig verstandelijke, ernstig motorische en sensorische of gezondheidsproblemen. Indien er (nog) geen officiële diagnose is bij het kind, gaat het over een dergelijke grote cognitieve en motorische ontwikkelingsachterstand dat het kind volgens professionele zorgfiguren en het oordeel van de onderzoekers functioneert op het niveau van ernstig meervoudige beperking.
- **Het onderwijs voor deze kinderen is afwezig (bv. er is een aanvraag voor vrijstelling van de leerplicht) OF het onderwijs voor deze kinderen dreigt vast te lopen (bv. de school ziet het onderwijs niet langer mogelijk voor het kind) OF direct betrokkenen vinden de kwaliteit of de omvang van het huidige onderwijsaanbod te beperkt (bv. het kind krijgt slechts enkele uren per week onderwijs).**
- Er is dus een vraag/nood bij ouders, onderwijsactoren of zorgactoren om na te denken over een geschikt(er) onderwijs- en zorgaanbod voor het kind met EMB.

Concreet zullen volgende stappen ondernomen worden in het onderzoek:

1. Een kennismakings- of intakegesprek met de ouders van het kind: de concrete zorgvragen, ondersteuningsnoden en/of de wensen van de ouders in kaart brengen en eerste informatie verzamelen over het kind (1u).
2. Ondersteuningsprofiel bepalen en mogelijke partners uit onderwijs, welzijn of gezondheidszorg contacteren
3. Rondetafelgesprek: het regionaal en intersectoraal samenbrengen van partners rond het kind (samen met de ouders) met als doel het zoeken naar een onderwijs- en zorgaanbod dat maximaal is afgestemd op de noden en capaciteiten van het kind (2u).

Er zullen audio-opnames gemaakt worden van de gesprekken. Deze opnames worden bewaard op de smartphone en/of laptop van de onderzoeker binnen de online beveiligde omgeving van de KU Leuven (OneDrive for Business). Onmiddellijk na het uittypen van het gesprek zullen de opnames worden verwijderd van de laptop van de onderzoeker.

Wat gaan we met uw gegevens doen?

Aan de hand van deze gegevens zullen zowel het proces van het komen tot een geïntegreerd onderwijs- en zorgplan, als het GOZ-plan zelf, geëvalueerd worden. De directe betrokkenen zullen bevestigd worden naar hun perspectief op het proces, de resultaten en de gerealiseerde meerwaarde. De ontwikkelde onderwijs- en zorgarrangementen zullen ook op hun kwaliteit getoetst worden.

Op basis van deze informatie kunnen kritische succesfactoren en/of noodzakelijke voorwaarden geïdentificeerd worden voor de ontwikkeling van een geïntegreerd onderwijs- en zorgplan en voor de ontwikkeling en vormgeving van individuele onderwijs- en zorgarrangementen voor kinderen met EMB.

Deelname aan het onderzoek zorgt ervoor dat kinderen met EMB een aangepast onderwijs- en zorgaanbod kunnen krijgen. Kinderen zullen in staat zijn om (terug) onderwijs te lopen en daarbij de gepaste zorg en ondersteuning te krijgen. Met uw deelname kan een bijdrage geleverd worden aan wetenschappelijk onderzoek.

Informatie over de verwerking van uw persoonsgegevens

In het kader van uw deelname aan het onderzoek 'Kwaliteitsvol onderwijs voor leerlingen met EMB' zullen persoonsgegevens over u verzameld en verwerkt worden. Deze verwerking zal gebeuren in overeenstemming met de Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG). In deze brief geven we u graag ook meer informatie over het gebruik en de bewaring van deze gegevens.

De categorieën van gegevens die over u verzameld zullen worden tijdens dit onderzoek omvatten onder andere persoonsgegevens zoals leeftijd, geslacht, gezinssamenstelling, etc.

Daarnaast zullen ook data verzameld worden die vallen onder de noemer van "bijzondere categorieën" van persoonsgegevens. Met name diagnoses en symptomen, medicatiegebruik, medische voorgeschiedenis, fysiologische gegevens, gegevens over mentale gezondheid en gegevens over hospitalisatie zullen worden verzameld.

Gebruik van uw persoonsgegevens

Enkel persoonsgegevens die noodzakelijk zijn voor de doeleinden van dit onderzoek zullen verzameld en verwerkt worden. Het onderzoek is met name gericht op het opstellen van een geïntegreerd onderwijs- en zorgplan voor kinderen met EMB. De verzamelde gegevens kunnen mogelijks opnieuw gebruikt worden in het kader van toekomstig wetenschappelijk onderzoek.

Uw gegevens zullen in het kader van dit onderzoek gepseudonimiseerd worden. Dit wil zeggen dat gegevens die u kunnen identificeren zoals naam en contactgegevens worden losgekoppeld van de andere data van het onderzoek en vervangen worden door een unieke, willekeurige code. Op deze manier is het niet langer onmiddellijk zichtbaar welke gegevens van welke specifieke persoon afkomstig zijn. Enkel de onderzoeker kan via de unieke code de gegevens terug linken aan een specifieke persoon. Dit zal echter enkel in uitzonderlijke gevallen gebeuren, bijvoorbeeld indien u beroep doet op uw recht op inzage, rectificatie of wissing van uw gegevens. Ook in de wetenschappelijke output van dit onderzoek, zoals publicaties, zal u niet geïdentificeerd worden.

Als wettelijke basis voor de verwerking van uw gegevens wordt het algemeen belang aangewend. Dit betekent dat het onderzoek zal leiden tot een vermeerdering van kennis en inzicht die de maatschappij (direct of indirect) ten goede komt.

Uw gegevens zullen door de onderzoekers gedurende 10 jaar na afloop van het onderzoek bewaard worden op een beveiligde opslaglocatie van KU Leuven. Na deze periode zullen de persoonsgegevens definitief verwijderd worden indien ze niet meer noodzakelijk zijn voor de uitvoering van het onderzoek.

Uw rechten

U hebt het steeds recht om meer informatie te vragen over het gebruik van uw gegevens. Daarnaast kan u beroep doen op het recht van inzage, het recht op verbetering (rectificatie) en het recht op wissing van uw gegevens voor zover deze rechten de doeleinden van het onderzoek niet onmogelijk maken of ernstig belemmeren.

Indien u op één van deze rechten beroep wil doen, kan u contact opnemen met de onderzoekers aan de hand van de contactgegevens aan het einde van deze brief.

Het is mogelijk dat uw persoonsgegevens zullen worden doorgegeven aan derden. In dat geval zullen we de ontvangers van uw informatie een overeenkomst laten ondertekenen om de veiligheid en bescherming van uw rechten te verzekeren.

In het kader van dit onderzoek wordt samengewerkt met Universiteit Antwerpen. De onderzoeksdata zullen dan ook gedeeld worden met onderzoekers van deze instelling. Enkel de gepseudonimiseerde data zullen met hen gedeeld worden. Zij zullen dus niet in staat zijn om de gegevens te verbinden aan specifieke personen.

Contactgegevens

KU Leuven fungeert als verwerkingsverantwoordelijke in het kader van dit onderzoek. Meer specifiek zullen enkel de onderzoekers [*Emma Vanroye en Britt Jennen*] toegang hebben tot uw persoonsgegevens. Ingeval van specifieke vragen over dit onderzoek inclusief de verwerking van uw persoonsgegevens kan u met hen contact opnemen (emma.vanroye@kuleuven.be)

Voor verdere vragen en bedenkingen over de verwerking van uw persoonsgegevens kan u contact opnemen met Toon Boon, de functionaris voor gegevensbescherming voor wetenschappelijk onderzoek van KU Leuven (dpo@kuleuven.be). Gelieve hierbij te verduidelijken om welk onderzoek het gaat door vermelding van de titel en de namen van de onderzoekers.

Indien u, na contact te hebben opgenomen met de functionaris voor gegevensbescherming, een klacht zou willen indienen over hoe uw informatie wordt behandeld, kan u terecht bij de Belgische Gegevensbeschermingsautoriteit (www.gegevensbeschermingsautoriteit.be).

Wilt u meedoen?

Deelname aan dit onderzoek is volledig vrijwillig. Als u mee wil doen, vragen we u contact op te nemen met de onderzoeker via volgend emailadres: emma.vanroye@kuleuven.be. Als u zich tijdens het onderzoek bedenkt en toch niet meer mee wil doen, mag u altijd stoppen. U hoeft niet te vertellen waarom u niet (meer) mee wil doen. Er zijn verder geen risico's verbonden aan uw deelname.

Mocht u nog vragen hebben, dan kan u contact met ons opnemen. Dit kan via e-mail: emma.vanroye@kuleuven.be We danken u hartelijk voor uw bereidheid tot deelname.

Met vriendelijke groet,

Emma Vanroye

10 Verkorte oproep rekrutering participanten case-studies (hoofdstuk 8)

KU LEUVEN

Deelname onderzoek: kwaliteitsvol onderwijs voor kinderen met EMB

WIE ZIJN WIJ?

Ik ben Emma Vanroye, wetenschappelijk onderzoekster aan de KU Leuven. In opdracht van minister Weyts voeren we met een consortium van KU Leuven en UAntwerpen een onderzoek uit naar kwaliteitsvol onderwijs voor kinderen met ernstig meervoudige beperkingen (EMB).

WIE ZOEKEN WE ?

We zijn op zoek naar ouders van kinderen met EMB tussen 5 en 18 jaar. Het onderzoek is gericht op het in kaart brengen en optimaliseren van het huidige onderwijs- en zorgaanbod. We kijken naar wat er op dit moment al gedaan wordt voor het kind, we identificeren mogelijke lacunes en verkennen samen alternatieve opties.

WAAROM DEELNEMEN?

In deze fase van het onderzoek zal getracht worden om een geïntegreerd onderwijs- en zorgplan op te stellen voor een kind met EMB. Er zal een traject aangegaan worden met het kind, zijn ouders en interne/externe partners die reeds instaan of zouden kunnen instaan voor een passend(er) onderwijs- en zorgaanbod.

HOE DEELNEMEN?

Meer informatie over het onderzoek vind je hier: [informatiebrief](#)

Indien je interesse hebt om deel te nemen, kan je mij contacteren via onderstaande gegevens:

emma.vanroye@kuleuven.be

+32 16 37 65 68

11 Tevredenheidsvragenlijst (hoofdstuk 8)

11.1 Ouders

In het kader van het onderzoek ontwikkelden we een procedure hoe individuele onderwijs- en zorgarrangement voor kinderen met EMB geoptimaliseerd of ontwikkeld konden worden. Aan de hand van deze korte online tevredenheidsvragenlijst polsen we graag even of alle actoren tevreden zijn met het proces dat doorlopen is

Er zijn vier antwoordmogelijkheden bij elke stelling. Duid bij elke stelling 1 antwoordmogelijkheid aan.

- Ben je het volledig eens met de stelling -> duid dan 'helemaal akkoord' aan
- Ben je het eens met de stelling -> duid dan 'akkoord' aan
- Ben je het niet eens met de stelling -> duid dan 'niet akkoord' aan
- Ben je het volledig oneens met de stelling -> duid dan 'helemaal niet akkoord' aan

Daarnaast is er bij elke vraag ook ruimte voorzien om je antwoord eventueel toe te lichten.

Kennismakingsgesprek/intakegesprek

	Helemaal akkoord	Akkoord	Niet akkoord	Helemaal niet akkoord
Ik ervaarde het kennismakingsgesprek als een meerwaarde in het proces Duiding:				
Er werd geluisterd naar de zorgvragen en ondersteuningsnoden die ik heb omtrent mijn kind Duiding:				
Er werd voldoende erkenning gegeven aan hoe wij als ouders ons kind ervaren/inschatten op vlak van functioneren Duiding:				
Ik kon aangeven wat ik wenselijk vind in de onderwijs- en zorgsituatie voor mijn kind Duiding:				
Er is uitgebreid besproken wat onze wensen en noden zijn omtrent het toekomstige onderwijs- en zorgaanbod van ons kind Duiding:				

Extra:

Rondetafelgesprek

	Helemaal akkoord	Akkoord	Niet akkoord	Helemaal niet akkoord
Ik heb inspraak gehad in de partners die ik rond de tafel wil Duiding:				
Ik heb voldoende inspraak gehad tijdens het rondetafelgesprek Duiding:				
Ik voelde me comfortabel tijdens het rondetafelgesprek Duiding:				
Ik voelde me begrepen tijdens het rondetafelgesprek Duiding:				
Ik was voldoende voorbereid door de onderzoeker(s) op het rondetafelgesprek Duiding:				
Er is uitgebreid gesproken over verschillende mogelijkheden om tot een aangepast onderwijs- en zorgaanbod te komen voor mijn kind Duiding:				
Er is een passender onderwijs- en zorgaanbod uitgewerkt voor mijn kind Duiding:				
Het rondetafelgesprek was een meerwaarde om na te denken over een passender onderwijs zorgaanbod voor mijn kind Duiding:				

Extra:

11.2 Partners

In het kader van het onderzoek ontwikkelden we een procedure hoe individuele onderwijs- en zorgarrangement voor kinderen met EMB geoptimaliseerd of ontwikkeld konden worden. Aan de hand van deze korte online tevredenheidsvragenlijst polsen we graag even of alle actoren tevreden zijn met het proces dat doorlopen is

Er zijn vier antwoordmogelijkheden bij elke stelling. Duid bij elke stelling 1 antwoordmogelijkheid aan.

- Ben je het volledig eens met de stelling -> duid dan 'helemaal akkoord' aan
- Ben je het eens met de stelling -> duid dan 'akkoord' aan
- Ben je het niet eens met de stelling -> duid dan 'niet akkoord' aan
- Ben je het volledig oneens met de stelling -> duid dan 'helemaal niet akkoord' aan

Daarnaast is er bij elke vraag ook ruimte voorzien om je antwoord eventueel toe te lichten.

Rondetafelgesprek

	Helemaal akkoord	Akkoord	Niet akkoord	Helemaal niet akkoord
Alle relevante actoren waren betrokken bij het rondetafelgesprek Duiding:				
Ik was voldoende voorbereid door de onderzoeker(s) op het rondetafelgesprek Duiding:				
De ouders hebben voldoende inspraak gehad tijdens het rondetafelgesprek Duiding:				
Ik heb voldoende inspraak gehad tijdens het rondetafelgesprek Duiding:				
Ik voelde me comfortabel tijdens het rondetafelgesprek Duiding:				

Ik ben tevreden over het verloop van het rondetafelgesprek Duiding:				
De voorzitter bracht structuur aan in het verloop van het rondetafelgesprek Duiding:				
Ik kreeg een goed beeld van het kind en zijn mogelijkheden/sterktes aan de hand van de voorgestelde beeldvorming Duiding:				
Tijdens het rondetafelgesprek werd er constructief overlegd Duiding:				
Het rondetafelgesprek werkte verbindend tussen de verschillende partners Duiding:				
Er is uitgebreid gesproken over verschillende mogelijkheden om tot een aangepast onderwijs- en zorgaanbod te komen voor het kind Duiding:				
Het rondetafelgesprek was een meerwaarde om na te denken over een passender onderwijs- zorgaanbod voor het kind Duiding:				
Er zijn duidelijke verantwoordelijkheden bepaald en duidelijke afspraken gemaakt, waarbij de rol voor de betrokken partner haalbaar en duidelijk is Duiding:				
Er is een passender onderwijs- en zorgaanbod uitgewerkt voor het kind Duiding:				

Extra: